

Monitor Volkstuinen 2021

Onderzoek en Business Intelligence

Gemeente Rotterdam

Colofon

Gemeente Rotterdam, afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

Datum: 26 maart 2021

Auteur(s): Marco Hoppesteyn

Vragen: onderzoek@rotterdam.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Achtergrond	4
1.2	Onderzoeksvragen	4
2	Resultaten	5
2.1	Tuinders	5
2.2	Verenigingen, tuinen, wachtlijsten, doorstroming	6
2.3	Vraag en aanbod	9
2.3.1	Vraag en aanbod van verblijfstuinen	10
2.3.2	Vraag en aanbod van nutstuinen	12
2.4	Toekomstscenario's verblijfstuinen	13
3	Conclusies en interpretatie	16
3.1	Conclusies	16
3.2	Interpretatie van het onderzoek	17
4	bijlage: beschrijving werkwijze	18
5	bijlage: aanbiedingsbrief	22
6	bijlage: format aangeleverde gegevens	23
7	bijlage: reacties bij aangeleverde gegevens	25

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

In 2001 is de nota “Tuinparken in Rotterdam” vastgesteld door de gemeenteraad. Het gemeentebestuur heeft bij de behandeling van deze nota de uitspraak gedaan dat de behoefte aan volkstuinen dient te worden gemonitord.

De Monitor Volkstuinen is bedoeld om enerzijds verschuivingen in vraag en aanbod aan volkstuinen in Rotterdam in kaart te brengen en anderzijds om inzicht te krijgen in de verwachte vraag naar volkstuinen in Rotterdam in de toekomst.

De metingen worden ongeveer eens in de vijf jaar herhaald. In 2002 is de monitor als een pilot ontwikkeld en daarna herhaald in 2003, 2009, en 2016. Dit rapport beschrijft de uitkomsten van een meting die is uitgevoerd rond de jaarwisseling van 2020/2021.

1.2 Onderzoeksvragen

In deze Monitor Volkstuinen staan de volgende onderzoeksvragen centraal:

1. Wat is de vraag naar en het aanbod van volkstuinen in 2020 in Rotterdam?
 - 1.1. Hoe verhoudt de vraag zich tot het aanbod in 2020? (overschot of tekort)
 - 1.2. Wat was de vraag en wat was het aanbod in 2002/'03, 2009 en 2016?
 - 1.3. Wat is het verschil tussen 2020 en 2016 in de vraag en wat is het verschil in het aanbod? (afname of toename)
2. Wat is de verwachte behoefte aan volkstuinen in Rotterdam in de toekomst?
 - 2.1. Wat is de verwachte vraag naar volkstuinen in Rotterdam in 2030 (kijkend naar huishoudensprognose en leeftijdsopbouw), en hoe groot is daarmee de verwachte afname of toename?
 - 2.2. Zijn er trends in de belangstelling voor volkstuinen en/of in de doorstromingsnelheid van volkstuinen, die van invloed kunnen zijn op de verwachte vraag in 2030. Zo ja, in welke richting en orde van grootte is die invloed?

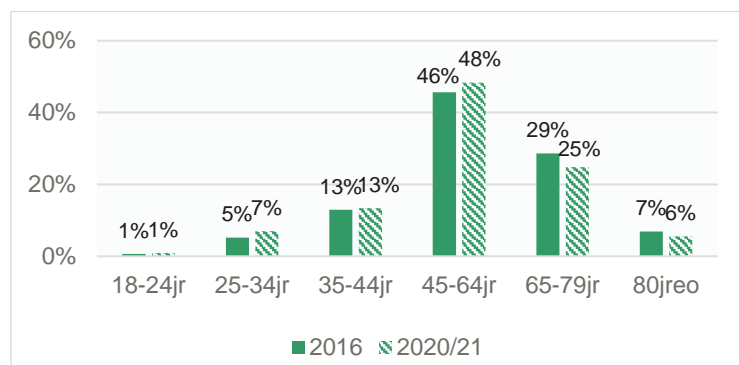
2 Resultaten

In vier stappen worden hieronder de resultaten beschreven. Eerst kijken we naar enkele kenmerken van de tuinders in Rotterdam en vergelijken we dit met de vorige meting van 2016 (paragraaf 2.1). Daarna brengen we in beeld hoeveel tuinen er beheerd worden, hoeveel wachtlijstplaatsen er volgens de nieuwe meting zijn en de verhouding daartussen (paragraaf 2.2). Daarbij zijn wachtlijstplaatsen een indicatie van de nog onvervulde vraag en de tuinen vormen het totale aanbod. In de derde stap wordt gekeken hoe de wachtlijstgegevens zich verhouden tot het aantal tuinen dat daadwerkelijk in bruikleen is bij een tuinder. Dit wordt eerst gedaan voor alle zogenaamde verblijfstuinen en daarna voor alle nutstuinen (respectievelijk paragraaf 2.3.1 en 2.3.2). Op verblijfstuinen staan huisjes, en hier worden zowel groenten als siergewassen verbouwd. Nutstuinen hebben geen huisje en hierop worden alleen groenten verbouwd. In de vierde stap wordt berekend welke invloed de recente ontwikkelingen zouden kunnen hebben op de toekomstige vraag naar volkstuinieren.

2.1 Tuinders

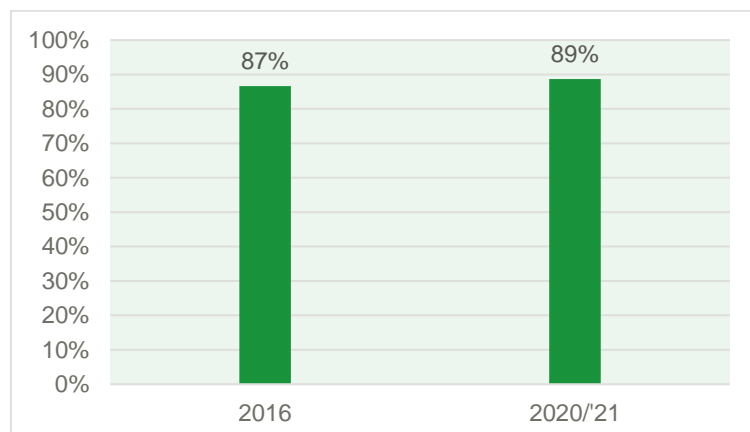
Op basis van de aangeleverde gegevens is de gemiddelde leeftijd van alle tuinders ruim 56 jaar. Dat is ongeveer één jaar jonger dan tijdens de meting van 2016. Dit verschil is gemeten op basis van de verenigingen die zowel in 2016 als in 2020/21 hebben aangeleverd. Onderstaande figuur geeft de opbouw naar enkele leeftijdsklassen. Hieruit kan voorzichtig worden afgeleid, dat de aandelen van jongvolwassenen (25 t/m 34 jaar) en van de middelbare leeftijden (45 t/m 64) zijn toegenomen en de aandelen senioren zijn gedaald (75 t/m 79 jaar en 80 jaar en ouder).

Figuur 2.1. Leeftijdsoopbouw tuinders, 2016 en 2020/21

Onderstaande figuur laat zien dat het aandeel tuinders dat in Rotterdam woont, lijkt te zijn gestegen van 87 procent in 2016 naar 89 procent in 2020/21.

Figuur 2.2. Aandeel tuinders woonachtig in Rotterdam, 2016 en 2020/21

2.2 Verenigingen, tuinen, wachtlijsten, doorstroming

Volgens de huidige meting zijn er 45 Rotterdamse verenigingen die volkstuincomplexen beheren. De leden van deze vereniging kunnen een tuin in bruikleen krijgen. Verder is één complex met rechtstreekse verhuringen door de gemeente aan de tuinders, waarvoor (nog) geen vereniging is gevormd. In totaal worden er 5.262 tuinen beheerd.

In de inleiding, hoofdstuk 1, werd verteld dat de eerste meting in 2002 is gedaan en daarna herhaald in 2003, 2009, en 2016. Tabel 2.1 geeft voor Rotterdam als geheel de historische ontwikkeling van het totale aantal tuinen, het aantal wachtlijstplaatsen en de verhouding daartussen. Voor de wachtlijstplaatsen volgens de huidige meting geldt, dat dit getal gedeeltelijk tot stand is gekomen via schattingen. Daarmee komen we uit op een kleine 1500 wachtlijstplaatsen (1486). Om precies te zijn is bij 12 van de 45 verenigingen het aantal wachtlijstplaatsen geschat, en verder ook bij het eerder genoemde complex met rechtstreekse verhuringen. Voor meer informatie hierover, zie bijlage 4 Beschrijving werkwijze.

Tabel 2.1. aantal beheerde tuinen en aantal wachtlijstplaatsen, diverse metingen sinds 2002

	beheerde tuinen	wachtlijstplaatsen	%wachtlijstplaatsen
2002	5922	544	9%
2003	5748	547	10%
2009	5379	411	8%
2016	5313	221	4%
2020/21	5262	1486	28%

In de periode 2002 tot en met 2009 werd er een aanzienlijke afname gemeten van het aantal beheerde tuinen. Dit had voornamelijk te maken met ontwikkeling van de nieuwbouwlocatie Park Zestienhoven, waardoor onder andere het aantal tuinen op complex Zestienhoven aanzienlijk is verminderd¹.

Het aantal wachtlijstplaatsen lag in 2009 enkele tientallen lager dan in 2003 maar het aandeel bleef redelijk stabiel: gemiddeld ging het om 9 procent ten opzichte van het aantal tuinen. Daarna, tussen 2009 en 2016 daalde het aantal tuinen nog maar weinig. In deze periode nam de totale wachtlijst wel af, naar 221 plaatsen ofwel 4 procent ten opzichte van het totale aantal tuinen.

In de huidige meting ligt het aantal tuinen opnieuw iets lager dan bij de vorige meting², maar de wachtlijst is nu spectaculair groter, zowel het aantal plaatsen als de verhouding ervan ten opzichte van de tuinen. Daar kan nog bij worden vermeld, dat vier verenigingen hebben laten weten te zijn gestopt met toevoegingen op hun lijst.

De sterke wachtlijsttoename vond vooral plaats vanaf het voorjaar van 2020. Dat kan worden afgeleid uit veel reacties van bestuursleden in de email-berichten bij hun aangeleverde gegevens. Voor een overzicht van alle reacties, zie bijlage 7. Uit deze berichten en diverse media-publicaties kan worden afgeleid dat de behoefte aan buitenactiviteiten in de nabije omgeving toenam vanwege de (landelijke) maatregelen tegen verspreiding van de Corona pandemie (“(intelligente) lockdown”). Hieronder volgen ter illustratie twee citaten.

¹ Bron: Volkstuinenmonitor 2009

² Voor achtergrondinformatie bij de ontwikkeling sinds 2016, zie bijlage 4: beschrijving werkwijze.

“De leden ... woonachtig buiten de gemeente Rotterdam, hebben hun tuin..” in bruikleen gekregen “..vóóordat de regel gold dat men binnen de gemeente woonachtig moest zijn, of zijn verhuisd tijdens het lidmaatschap. De wachtlijst is begin 2020 gesloten wegens het grote aantal inschrijvingen/wachtenden.”

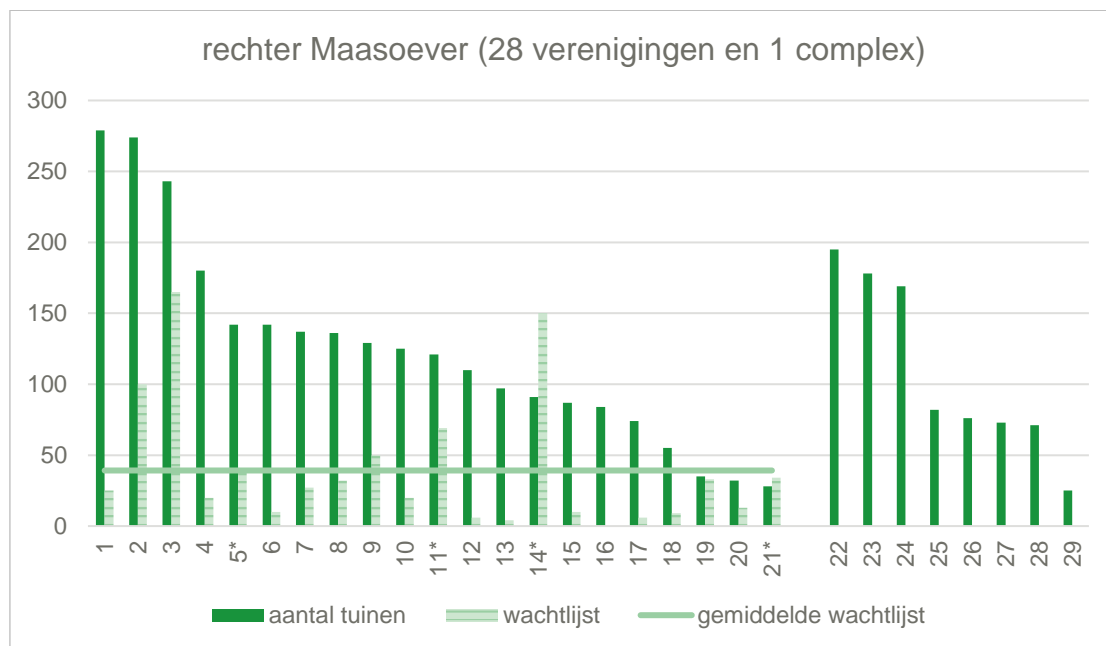
“Er zijn zeer veel redenen om interesse te hebben in een volkstuin maar de Lockdown- maatregelen hebben zeker een bijdrage geleverd aan de immense toeloop en interesse.”

In de vorige monitor Volkstuinen (2016) werden de resultaten gegeven voor Rotterdam totaal en, waar relevant, ook uitgesplitst naar de linker en rechter Maasoever. Dat doen we ook in de twee figuren hieronder. Beide geeft per vereniging het aantal tuinen en wachtlijstplaatsen, voor zover die zijn aangeleverd. De verenigingen zijn genummerd op rangorde van het aantal tuinen. De verenigingen die geen (wachtlijst)gegevens hebben geleverd, worden apart weergegeven met hogere nummers, en doen uiteraard niet mee in de berekende gemiddelde wachtlijst van het gebied. De vier verenigingen die hebben aangegeven te zijn gestopt met wachtlijstplaatsingen, liggen alle vier op de rechter Maasoever en zijn gemarkeerd met een asterix (*) achter hun rangorde-nummer.

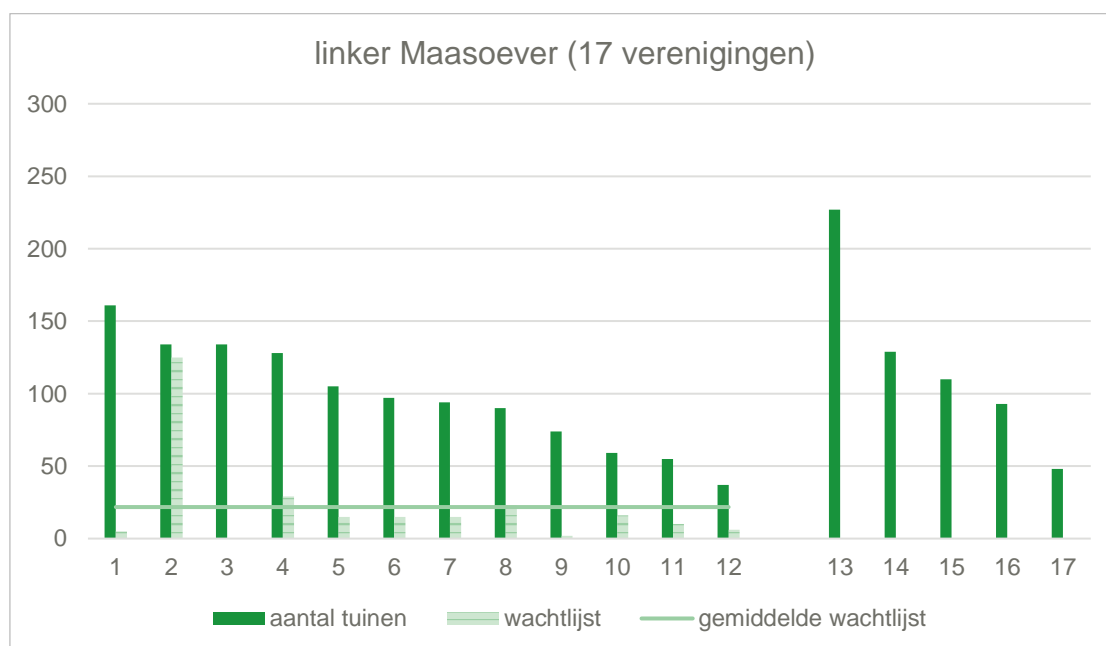
De bedoeling van deze manier van weergeven is, dat er zicht ontstaat op de verschillen die schuilgaan achter de gemeentelijke totalen zoals hierboven gerapporteerd. De figuur laat zien dat de verschillen groot zijn. Vermoedelijk speelt hier, dat het verzoek om levering van de wachtlijstgegevens wellicht op verschillende manieren geïnterpreteerd is door verenigingsbesturen. Van sommige besturen lijken de getallen betrekking te hebben op de situatie aan het begin van 2020 (zoals gevraagd/bedoeld) terwijl andere besturen duidelijk de situatie aan het eind van 2020 hebben doorgegeven (zie de citaten hierboven en het overzicht in bijlage 7).

Bij de interpretatie van de wachtlijstgegevens moet worden opgemerkt, dat het voor OBI niet mogelijk was om de gegevens te corrigeren voor personen die zich bij meerdere verenigingen op een wachtlijst laten plaatsen. Dit speelde ook bij de vorige meting, in 2016. Wat wel kan worden beredeneerd is, wanneer dit verhoudingsgewijs ten opzichte van de totale wachtlijst even vaak zouden voorkomen als vijf jaar geleden (bijvoorbeeld 5 procent “dubbelingen” op de totale wachtlijst), dat het aantal hierbij betrokken personen, nu groter zou zijn dan toen (in het voorbeeld van 5 procent zou het gaan om 35 personen bij de huidige wachtlijstomvang, in plaats van 5 personen bij die van 2016).

Figuur 2.3. Aantal beheerde tuinen en wachtlijst per vereniging, meting 2020/21: Rechter Maasoever

Figuur 2.4. Aantal beheerde tuinen en wachtlijst per vereniging, meting 2020/21: linker Maasoever

Figuur 2.3 en Figuur 2.4 laten zien dat er 29 verenigingen³ zijn gevestigd op de rechter Maasoever en 17 op de linker Maasoever. Van de verenigingen op de rechter Maasoever zijn er 8 die geen gegevens hebben aangeleverd⁴, op de linker Maasoever zijn het er 5 (respectievelijk 28 en 29 procent).

Op de linker Maasoever hebben de verenigingen gemiddeld genomen wat minder tuinen in beheer dan de verenigingen op de rechter Maasoever. Ook de meeste wachtlijsten zijn bij de verenigingen op de linker oever minder groot dan op de

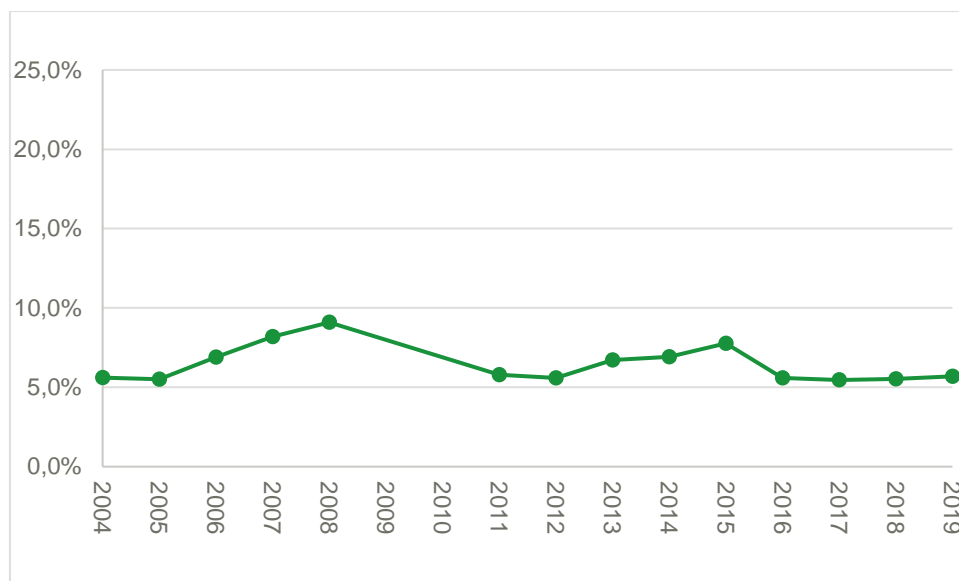
³ Om precies te zijn gaat het om 28 verenigingen en 1 complex met directe verhuringen, zie paragraaf 2.2

⁴ Van het complex met directe verhuringen zijn geen wachtlijstgegevens doorgegeven, dus dit complex is één van de 8.

rechter. Het gemiddelde van de geleverde wachtlijsten op de linker Maasoever bedraagt 24, op de rechter oever is dat 42. Dit wachtlijsten-verschil tussen beide gebieden is niet onlogisch gezien het verschil in de aantallen beheerde tuinen. Toch moeten we bij de wachtlijstgegevens in het achterhoofd wel voorzichtig blijven met conclusies, zoals hierboven beargumenteerd.

Het kan beredeneerd worden, dat het aantal verblijfstuinen dat in korte tijd (een jaar) van tuinder wisselt vanwege in- en uitschrijvingen, van invloed is op de vraag. Hoe groter deze doorstroming, hoe sneller mensen op de wachtlijst aan de beurt zijn en de vraag dus bediend kan worden. Voor de jaren 2016-2019 is dit berekend als de helft van de aangeleverde aantallen inschrijvingen en opzeggingen van de betreffende jaren, gedeeld door het totale aantal verblijfstuinen in 2020/21. Het resultaat is hieronder in historisch perspectief geplaatst.

Figuur 2.5. Doorstroming: het percentage verblijfstuinen dat per jaar van tuinder wisselt, periode 2004 t/m 2019

Het percentage verblijfstuinen dat van tuinder wisselt varieerde in het verleden tussen de 5,5% (2005) en de 9% (2008). In 2015 ging het om bijna 8%. Deze gegevens waren verzameld via de Rotterdamse Bond van Volkstuinders (RBVV). Voor het jaar 2016 ligt het berekende doorstromingspercentage ruim twee procentpunten lager (5,6%). Dit hangt waarschijnlijk samen met de andere manier van gegevensverzameling in 2020/21 (afzonderlijke verenigingen, zie bijlage 4 beschrijving werkwijze). In de meest recente meetperiode tot en met 2019, zijn de jaarlijkse percentages vrijwel stabiel. Dit hoeft niet in tegenspraak te zijn met het grote aantal wachtlijstplaatsen in 2020/21, als de signalen kloppen dat de wachtlijsten pas sinds het voorjaar van 2020 sterk toenamen (zie eerder in deze paragraaf).

2.3 Vraag en aanbod

In deze paragraaf wordt de vraag naar en het aanbod van volkstuinen in Rotterdam in kaart gebracht.

Volgens de huidige meting zijn er totaal 5.262 tuinen in beheer. Op iets meer dan 4.500 daarvan staat een huisje en wordt veelal zowel groenten als siergewassen verbouwd. Het gaat om 85 procent van het totaal. Deze groep wordt in het vervolg aangeduid met de term “verblijfstuinen”. Op de overige 740 tuinen staat geen huisje en worden vrijwel alleen groenten verbouwd. Deze tweede groep tuinen van 15 procent, worden in het vervolg “nutstuinen” genoemd. Volgens de huidige meting zijn 33 van de 740 nutstuinen momenteel niet geschikt om in bruikleen te geven aan een tuinder, omdat er eerst onderhoud aan deze tuinen nodig is (bijvoorbeeld vanwege wateroverlast, verzakking of anderszins). De overige 706 beheerde nutstuinen zijn wel direct geschikt voor bruikleen.

Vraag en aanbod worden eerst in beeld gebracht voor de grootste groep, de verblijfstuinen, en daarna voor de nutstuinen.

We kijken telkens hoe de wachtlijstgegevens zich verhouden tot de tuinen die op dat moment in bruikleen gegeven zouden kunnen worden. Bij dit laatste kan het gaan om tuinen die letterlijk leegstaand zijn. Maar bij verblijfstuinen kan het ook gaan om zogenaamde “beschikbare tuinen”, dat is als het huisje van de voormalige tuinder er nog op staat, omdat hij of zij graag nog zou willen verkopen aan de toekomstige gebruiker.

2.3.1 Vraag en aanbod van verblijfstuinen

In navolging van de vorige monitor Volkstuinen (2016) worden de uitkomsten voor de verblijfstuinen gegeven voor Rotterdam totaal, en vervolgens uitgesplitst naar de linker en rechter Maasoever, exclusief Pernis en Hoogvliet die dan weer bijeen worden genomen. In totaal drie gebieden dus.

Onderstaande tabel bestaat uit vier gedeelten: Rotterdam en de drie uitsplitsingen. De meest rechter kolom geeft telkens het berekende overschot of tekort. Een positief getal wil zeggen dat er een overschot is gemeten, een negatief getal duidt op een tekort. De bovenste rij met getallen heeft betrekking op de eerste meting in 2002, de onderste op de huidige.

Tabel 2.2. Diverse metingen overschot/tekort voor verblijfstuinen in de periode 2002 tot en met 2020/21: voor Rotterdam totaal (deeltabel 1) en de gebieden linker Maasoever, rechter Maasoever, Hoogvliet/Pernis (2, 3 en 4)

deeltabel 1: Rotterdam

meting	geschikt voor bruikleen	leegstaand of beschikbaar		wachtlijst wachtlijst		overschot /tekort
2002	5039	87	(2%)	285	(6%)	-198
2003	4865	123	(3%)	320	(7%)	-197
2009	4479	150	(3%)	239	(5%)	-89
2016	4454	142	(3%)	200	(4%)	-58
2020/21	4516	168	(4%)	1314	(29%)	-1146

deeltabel 2: linker Maasoever

meting	geschikt voor bruikleen	leegstaand of beschikbaar		wachtlijst wachtlijst		overschot /tekort
2002	1534	15	(1%)	51	(3%)	-36
2003	1366	30	(2%)	56	(4%)	-26
2009	1366	48	(4%)	35	(3%)	13
2016	1352	89	(7%)	25	(2%)	64
2020/21	1390	51	(4%)	360	(26%)	-309

deeltabel 3: rechter Maasoever

meting	geschikt voor bruikleen	leegstaand of beschikbaar	wachtlIJst wachtlIJst	overschot /tekort
2002	3148	33 (1%)	234 (7%)	-201
2003	3141	64 (2%)	264 (8%)	-200
2009	2849	86 (3%)	204 (7%)	-118
2016	2844	45 (2%)	175 (6%)	-130
2020/21	2863	99 (3%)	919 (32%)	-820

deeltabel 4: Pernis en Hoogvliet

meting	geschikt voor bruikleen	leegstaand of beschikbaar	wachtlIJst wachtlIJst	overschot /tekort
2002	357	40 (11%)	0 (0%)	40
2003	358	29 (8%)	0 (0%)	29
2009	264	16 (6%)	0 (0%)	16
2016	255	8 (3%)	0 (0%)	8
2020/21	263	18 (7%)	35 (13%)	-17

We kijken eerst naar deeltabel 1, Rotterdam totaal.

Tot en met de vorige meting in 2016 was de ontwikkeling van het aantal beheerde verblijfstuinen (tweede kolom van deeltabel 1) redelijk vergelijkbaar met het beeld dat naar voren kwam bij alle tuinen (verblijfs- en nutstuinen) in Tabel 2.1 van de vorige paragraaf. De recente ontwikkeling wijkt wel wat af omdat er zo'n zeventig verblijfstuinen bij zijn gekomen terwijl het totale aantal verblijfs- en nutstuinen (wederom) licht was gedaald.

De ontwikkeling van wachtlIJstplaatsen voor verblijfstuinen (vijfde kolom in deeltabel 1) is nog wat beter vergelijkbaar met het totaalbeeld: zowel het aantal wachtlIJstplaatsen als de verhouding ervan ten opzichte van de beheerde verblijfstuinen is sterk toegenomen ten opzichte van 2016. Zoals in de vorige paragraaf vermeld, is aannemelijk dat dit te maken heeft met meer behoefte aan buitenactiviteiten in de nabije omgeving, vanwege de maatregelen tegen verspreiding van de Corona pandemie. Ook het aantal beschikbare of leegstaande verblijfstuinen is nu groter dan volgens de meting in 2016, maar deze toename is niet heel groot (derde kolom deeltabel 1: van 142 in 2016 naar 168 in 2020/21).

Als we, in navolging van de monitor 2016, het tekort aan verblijfstuinen berekenen door saldering van alle tuinen die leegstaand of beschikbaar zijn, met de gemeten wachtlIJstomvang, dan komen we uit op een tekort van ruim 11 honderd verblijfstuinen (deeltabel 1 rechtsonderaan). Dat is een behoorlijk spectaculaire toename ten opzichte van 2016, toen er een tekort van slechts 58 verblijfstuinen werd gemeten.

Deeltabellen 2, 3 en 4 laten zien dat de berekende toename van het tekort voor een flink deel kan worden toegeschreven aan de rechter Maasoever. Ook in 2016 werd voor de rechter Maasoever een tekort werd gemeten, zij het aanzienlijk beperkter. Alleen in Hoogvliet/Pernis, waar in 2016 nauwelijks of geen sprake was van een tekort of overschot, is het tekort

nog steeds relatief klein (17 tuinen in 2020/21). De verhouding van de wachtlijst ten opzichte van de beheerde tuinen is hier wel toegenomen naar 13 procent.

2.3.2 Vraag en aanbod van nutstuinen

Tabel 2.3 geeft de ontwikkeling van de nutstuinen in Rotterdam sinds 2002. Deze tabel heeft dezelfde opbouw als Tabel 2.2 van de vorige paragraaf: De meest rechter kolom geeft het berekende overschot of tekort. Een positief getal wil zeggen dat er een overschot is gemeten, een negatief getal duidt op een tekort. De bovenste rij met getallen heeft betrekking op de eerste meting in 2002, de onderste op de huidige meting (2020/21).

Tabel 2.3. Diverse metingen overschot/tekort voor nutstuinen in de periode 2002 t/m 2020/21: Rotterdam totaal

meting	geschikt voor bruikleen	leegstaand of beschikbaar	wachtlijst	overschot /tekort
2002	883	9 (1%)	259 (29%)	-250
2003	883	20 (2%)	227 (26%)	-207
2009	900	19 (2%)	172 (19%)	-153
2016	859	101 (12%)	21 (3%)	-80
2020/21	706	46 (7%)	172 (24%)	-126

Het aantal nutstuinen dat in bruikleen is of daar direct voor geschikt is, ligt zo'n 150 lager dan ten tijde van de vorige meting in 2016 (2020/21: 706 nutstuinen, 2016: 859). Vijftien procent van de afname (23 tuinen) heeft te maken met het feit dat het voormalige Keyenburg-complex nu wordt gebruikt voor tiny houses. Ook speelt mee dat 33 nutstuinen niet geschikt maar eerst onderhoud behoeven. Voor deze andere ontwikkelingen op de verschillende complexen, zie bijlage 4: beschrijving werkwijze.

Het huidige gemeten aantal leegstaande/beschikbare nutstuinen bedraagt 46, dat komt neer op 7 procent van alle beheerde tuinen. Er zouden ruim 170 personen op de wachtlijst voor een nutstuin staan, dat is 24 procent ten opzichte van het aantal beheerde tuinen. Met die ruim 170 wachtlijstplaatsen komt het huidige tekort uit op zo'n 125 nutstuinen (46-172= -126). Evenals bij de verblijfstuinen hierboven, is dit een groter tekort dan tijdens de vorige meting van 2016 (destijds -80, dus 46 meer tekort), maar de toename is wel aanzienlijk kleiner dan bij de verblijfstuinen (Tabel 2.2: van 58 tekort in 2016 naar bijna 1150 tekort in 2020/21).

Tabel 2.4 hieronder, laat zien dat het huidige gemeten nutstuintekort zich vrijwel uitsluitend voordoet op de rechter Maasoever.

Tabel 2.4. Meting overschot/tekort voor nutstuinen 2020/21: per gebied

gebied	geschikt voor bruikleen	leegstaand of beschikbaar	wachlijst	overschot /tekort
linker Maasoever	114	18 (16%)	26 (23%)	-8
rechter Maasoever	495	28 (6%)	142 (29%)	-114
Pernis /Hoogvliet	0	0 (-)	0 (-)	0
Hoek van Holland	97	0 (0%)	4 (4%)	-4
linker Maasoever	114	18 (16%)	26 (23%)	-8

2.4 Toekomstscenario's verblijfstuinen

In deze paragraaf wordt gekeken of er in de toekomst mogelijk een overschot of tekort aan verblijfstuinen verwacht mag worden. Eerst is een prognose gemaakt van de vraag naar verblijfstuinen door Rotterdammers in het jaar 2030⁵. Dit kon alleen gedaan worden voor Rotterdammers omdat de gemeente alleen voor Rotterdammers beschikt over een huishoudensprognose. Voor de niet-Rotterdamse tuinders is verondersteld dat hun aantal niet verandert ten opzichte van nu (ongeveer 560 personen). Tezamen vormt dit de totale toekomstige vraag naar Rotterdamse verblijfstuinen in 2030 (Rotterdamse en niet-Rotterdamse tuinders). Door deze totale verwachte vraag in 2030 te vergelijken met het verwachte aantal beheerde verblijfstuinen in 2030 ontstaat een prognose van het tekort of overschot. Deze prognose is vervolgens afgezet tegen de verwachte trend in animo (de interesse) voor tuinieren onder Rotterdamse huishoudens. In bijlage 4 is een meer uitgebreide beschrijving opgenomen over hoe deze prognose tot stand is gekomen. Hieronder volgen de belangrijkste uitkomsten.

Volgens de prognose is er in 2030 vraag naar ongeveer 6.200 verblijfstuinen (Rotterdamse en niet-Rotterdamse tuinders plus wachtlijsten). Ruim 90 procent van de toekomstige vraag (5.668 tuinen) is afkomstig van Rotterdamse huishoudens (zie rechtsonder in Tabel 2.5 verderop. Momenteel, in 2021, zijn er zo'n 4.500 verblijfstuinen (zie Tabel 2.2 eerder in het rapport). Als we aannemen dat dit getal in de komende jaren (vrijwel) gelijk blijft, dan is er een mogelijk toekomstig tekort van zo'n 1.700 verblijfstuinen in 2030 ($6.200 - 4.500 = 1.700$). Zoals uit Tabel 2.5 valt op te maken, is dit mogelijke tekort toe te schrijven aan een grotere vraag door een toename in het aantal Rotterdamse huishoudens. De tabel laat zien dat het totale vraagpercentage, ofwel de animo voor het tuinieren, hier constant is verondersteld. Zie het totale vraagpercentage van 1,6% onderin de tabel.

⁵ Om precies te zijn gaat het om een berekening van de totale behoefte in 2030 d.w.z. een sommatie van de (geprognosticeerde) vervulde vraag en de niet-vervulde vraag : van respectievelijk het aantal in bruikleen gegeven verblijfstuinen en het aantal wachtlijstplaatsen.

Tabel 2.5. Prognose vraag van Rotterdamse verblijfstuinders in 2030

leef-tijd-klasse	2021					2030	
	Rotterdamse verblijfs tuinders	wachtlĳst verblijfs tuinen	vraag van Rotterdamse verblijfs tuinders	huis-houdens Rotterdam	vraag-percentage	huis-houdens Rotterdam	vraag van Rotterdamse verblijfs tuinders
			(a)	(b)	(c=a/b)	(d)	(c*d)
0-24jr	31	10	41	25.322	0,2%	25.000	41
25-34jr	229	76	305	66.303	0,5%	66.000	304
35-44jr	491	163	654	54.879	1,2%	58.000	691
45-64jr	1.881	623	2.504	107.484	2,3%	107.000	2.493
65-79jr	1.037	343	1.380	53.170	2,6%	63.000	1.635
80jreo	297	98	395	19.539	2,0%	25.000	505
totaal	3.966	1314	5.280	326.697	1,6%	344.000	5.668

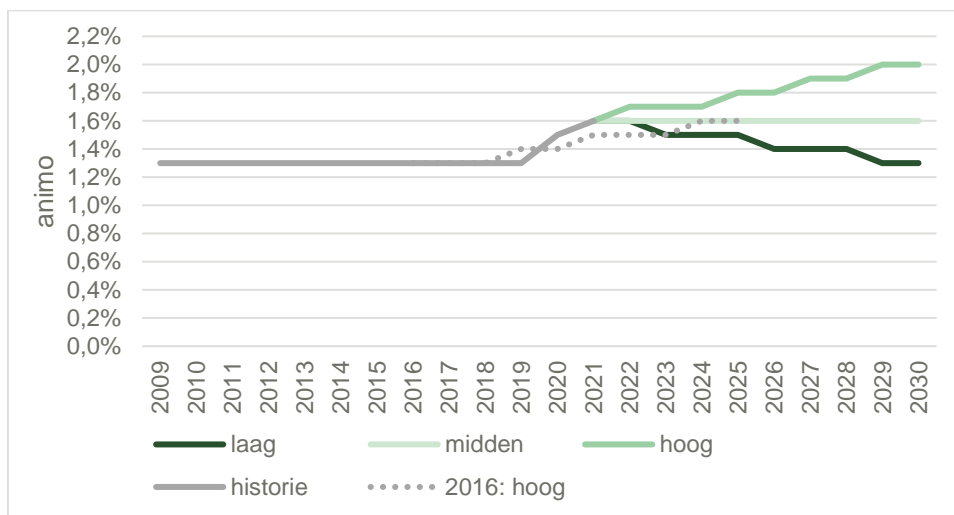
Deze prognose is vervolgens afgezet tegen een mogelijke trend in de animo voor tuinieren onder Rotterdamse huishoudens. Zoals hierboven genoemd en in de onderste rij van Tabel 2.5, bedraagt de totale animo 1,6 procent en dat is 0,3 procentpunt meer dan vorige meting in 2016. Of dit de komende negen jaren (t/m 2030) ook zo blijft, valt eigenlijk niet te voorspellen. Wel kan gekeken worden naar de consequenties die een verandering in animo zou hebben op het mogelijke tekort.

Voor 2030 is een mogelijk tekort geraamd van zo'n 1.700 verblijfstuinen (zie hierboven). Dit is bij een gelijkblijvende animo van 1,6 procent (Figuur 2.6, scenario "midden"). Als de animo in de komende jaren jaarlijks met 2,5 procent zou afnemen ("laag"), dan zal het tekort in 2030 ruim 1.100 kleiner zijn, namelijk iets minder dan 600 verblijfstuinen. Bij een animo-toename van 2,5 procent per jaar (scenario "hoog") zou het tekort in 2030 juist groter zijn, namelijk bijna 3.100 verblijfstuinen (zie bijlage 4 voor de berekeningswijze).

Ter vergelijking:

in 2016 werd het mogelijk toekomstige tekort berekend voor een "eerder" prognosejaar, namelijk 2025 in plaats van 2030. Die berekening kwam uit op 550 verblijfstuinen tekort in 2025. Destijds lag de animo 0,3 procentpunt lager dan nu. Bij een jaarlijkse animo-afname met 2,5% per jaar zou er in 2025 geen tekort zijn, maar een overschot van 350 verblijfstuinen. Bij een animo-toename met 2,5% per jaar (Figuur 2.6 "2016: hoog"), dan zou het tekort in 2025 verder toenemen naar zo'n 1.650 verblijfstuinen in 2025.

Figuur 2.6. Ontwikkeling animo verblijfstuinen: historie, scenario “hoog” uit 2016, en de drie huidige scenarios

3 Conclusies en interpretatie

3.1 Conclusies

Niet alle gegevens waren beschikbaar, het ontbrekende deel is bijgeschat

Het was niet goed mogelijk om precies dezelfde meting uit te voeren als vijf jaar geleden. Dat komt vooral omdat niet alle benodigde data beschikbaar was. Het belangrijkste verschil is, dat er van 12 verenigingen en één complex geen achtergrondgegevens beschikbaar zijn gekomen, zoals wachtlijstplaatsen en aantallen leegstaande of beschikbare tuinen. In 2016 was dat voor vrijwel alle verenigingen/complexen wel het geval. De ontbrekende gegevens zijn door OBI geschat op basis van a) gegevens uit de vorige meting 2016 en b) waargenomen trends bij de verenigingen die zowel in 2016 als in 2020 hebben aangeleverd.

Tuinders van nu gemiddeld iets jonger en wat vaker woonachtig in Rotterdam

Met een meting van 56 jaar lijkt de gemiddelde tuinder één jaar jonger te zijn dan volgens de vorige meting in 2016. De aandelen van de groep jongvolwassenen en van de middelbare leeftijden liggen nu wat hoger, van de senioren juist wat lager. De tuinderspopulatie lijkt dus niet (verder) te vergrijzen. Bijna 90 procent van de tuinders woont in Rotterdam en dat is enkele procentpunten hoger dan in 2016. Dat zou een effect kunnen zijn van een actiever beleid dat nieuwe leden in Rotterdam woonachtig moeten zijn.

Forse wachtlijst toename sinds het voorjaar van 2020 vanwege Corona, vooral voor verblijfstuinen

Volgens de huidige meting zijn er in Rotterdam 5.262 tuinen. Ruim vier van de vijf tuinen is een verblijfstuin en bij het andere deel, iets minder dan twee van de vijf, gaat het om een nutstuin. Het totaal van 5.262 tuinen ligt opnieuw enkele tientallen lager dan vijf jaar eerder. Het gemeten aantal wachtlijstplaatsen is nu echter veel groter, namelijk bijna 1.500 terwijl er in 2016 om ruim 200 wachtlijstplaatsen werden gemeten.

De onzekerheid over die 1.500 wachtlijstplaatsen is groter dan over het aantal van 200 in 2016. Dat is onder anderen vanwege de hierboven genoemde bijstelling voor niet geleverde gegevens. Ook hebben we gezien dat er tussen de verenigingen die wel gegevens hebben geleverd, grote verschillen in wachtlijstomvang zijn. Waar deze verschillen mee te maken hebben, kon op basis van de aangeleverde gegevens niet worden achterhaald. Ook moet bij de interpretatie van de wachtlijstgegevens moet worden opgemerkt, dat het voor OBI niet mogelijk was om de gegevens te corrigeren voor personen die zich bij meerdere verenigingen op een wachtlijst laten plaatsen. Dit laatste was ook het geval in 2016. Ondanks bovengenoemde onzekerheden, lijkt de conclusie gerechtvaardigd dat er een forse wachtlijst toename is geweest, vooral voor verblijfstuinen. Uit veel reacties van bestuursleden kan worden afgeleid dat de wachtlijst toename vooral plaatsvond vanaf het voorjaar van 2020 en verband houdt met de maatregelen rondom de coronapandemie.

Verschillen vraag aanbod zijn toegenomen, vooral op de rechter Maasoever

De wachtlijst toename en de beperkte afname van het aantal tuinen geven al aan dat ten opzichte van 2016 het verschil tussen de vraag naar, en het aanbod van volkstuinen is toegenomen. Als we dit berekenen op dezelfde wijze als in 2016 dan komen we bij de verblijfstuinen uit op een spectaculaire tekort-toename, namelijk van zestig verblijfstuinen in 2016 naar ruim elfhonderd nu. Voor een deel vond deze toename plaats op de linker Maasoever, maar vooral op de rechter. Alleen in Hoogvliet/Pernis, waar in 2016 nauwelijks of geen sprake was van een tekort of overschot, is het tekort nog steeds relatief klein. Ook bij de kleinere groep nutstuinen is er een groter verschil gemeten tussen vraag en aanbod dan vijf jaar geleden. Maar de toename is wel aanzienlijk kleiner dan bij de verblijfstuinen en doet zich vrijwel uitsluitend voor op de rechter Maasoever.

Toekomstberekeningen verblijfstuinen: terug naar het oude normaal?

Vijf jaar geleden, in 2016, lag de animo voor verblijfstuinen al geruime tijd op 1,3 procent van alle Rotterdamse huishoudens. Volgens de huidige meting 2020/21, ligt dit op 1,6 procent en dat is vooral vanwege de forse toename sinds het

voorjaar van 2020 in verband met Corona. Achteraf kan gezegd worden dat de werkelijkheid zich het dichtst in de buurt van het hoge scenario van 2016 heeft ontwikkeld, zij het minder geleidelijk. Het huidige tekort is berekend op zo'n 1.150 verblijfstuinen (2020/21). Als de animo zou stabiliseren op het huidige niveau van 1,6%, dan zou het tekort wat verder toenemen vanwege de verwachte huishoudenontwikkeling, en in 2030 uitkomen op zo'n 1.700 verblijfstuinen. Als we op de huidige situatie hetzelfde hoge animo-scenario als vijf jaar geleden loslaten, dan zou het tekort uiteraard nog verder toenemen. Als we mogen veronderstellen dat de animo zich in de toekomst weer ontwikkelt in de richting van het langjarige gemiddelde vóór 2020 dan daalt het tekort, geleidelijk, naar een kleine 600 verblijfstuinen in 2030.

3.2 Interpretatie van het onderzoek

Het zou kunnen dat de geconstateerde beperkte beschikbaarheid van gegevens een tijdelijk probleem is. Mogelijk heeft het te maken heeft met organisatorische veranderingen, of een nasleep daarvan. Zoals bijvoorbeeld de overgang van directe verhuur van nutstuinen door de gemeente, naar het in bruikleen geven via een vereniging en administratie via SVIN. Het doel van een monitor is echter altijd om een compleet beeld te geven van de situatie. Mede daarom is en blijft het van belang, te streven naar goede uitwisseling van informatie, met alle verenigingen/complexen.

Eén van de doelen van de Monitor Volkstuinen is het in kaart brengen van eventuele verschuivingen. De monitor laat onder anderen zien dat de aandelen jonge en middelbare tuinders wat hoger zijn dan bij de vorige meting. Daarmee is uiteraard nog niet gezegd dat de volkstuintier van nu gemiddeld genomen ook wat kapitaalkrachtiger zou zijn dan bijvoorbeeld tien jaar geleden. Het kan ook niet worden gestaafd met de gemeentelijke Omnibusenquête van 2020, waarin een onderdeel was opgenomen over de interesse om te tuinieren in een buurttuin of een volkstuin, en de bereidheid om daarvoor te betalen⁶. Wellicht is er ander onderzoek mogelijk om hier duidelijkheid in te krijgen.

Het gemiddelde van de geleverde wachtlijsten is op de rechter Maasoever bijna twee keer zo groot als op de linker Maasoever. Uit veel reacties van bestuursleden kan worden afgeleid dat de wachtlijst toename vooral plaatsvond vanaf het voorjaar van 2020 na de start van de lockdown, in verband met de coronapandemie. Volkstuinen bieden extra ruimte ten opzichte van de eigen woning, de mogelijkheid buiten te zijn en privacy, waarmee het logisch lijkt dat er tijdens de coronatijd een grotere vraag naar volkstuinen ontstaat.

Er zijn grote verschillen in wachtlijstaantallen geconstateerd, die op basis van de andere aangeleverde gegevens niet goed verklaard konden worden. Enkele verenigingsbesturen gaven aan in een reactie bij de geleverde gegevens, het aantal wachtlijstplaatsingen te hebben gemaximaliseerd. Mogelijk spelen zaken een rol zoals sfeer, uitstraling, grootte, locatie/bereikbaarheid, voorzieningen/activiteiten etcetera. Wellicht is er ander onderzoek mogelijk om hier duidelijkheid in te krijgen.

In principe wordt de meting eens in de vijf jaar uitgevoerd. Het peilmoment voor de gegevens is idealiter in het hoofdseizoen, bijvoorbeeld in de maanden juni t/m augustus, als de volkstuinen bezet zijn. Het lijkt zinvol om in ieder geval vast te houden aan de vijfjaarcyclus en in de andere jaren te (blijven) letten op signalen uit het veld. Gezien de bijzondere ontwikkelingen in het afgelopen jaar valt ook te overwegen om voor de eerstvolgende meting een kortere termijn aan te houden dan de reguliere vijf jaar.

⁶ notitie "Omnibusenquête 2020: tuinieren", Onderzoek en Business Intelligence, september 2020

4 bijlage: beschrijving werkwijze

Eind december 2020 heeft het cluster Stadsontwikkeling aan 45 verenigingen verzocht om middels een format gegevens aan te leveren ten behoeve van dit onderzoek. De adressenlijst is afkomstig van Stichting Volkstuinen in Nederland (SVIN). SVIN is de landelijke organisatie voor beheer en onderhoud op volkstuincomplexen.

Met het verzoek waren twee formats voor twee verschillende soorten informatie meegestuurd: een voor gegevens over het volkstuincomplex en een voor achtergrondgegevens per tuinder. Gevraagd is om de informatie aan te leveren voor de situatie per 1 januari 2020.

De aanbiedingsbrief en beide formats zijn opgenomen in de bijlage van dit rapport.

In de loop van januari is twee keer een herinneringsbrief verspreid.

25 januari is OBI begonnen met verwerking van de gegevens (controles, opschoning).

33 van de 45 aangeschreven verenigingen hebben gegevens aan OBI geleverd, de overige 12 aangeschreven verenigingen niet.

6 van de 33 verenigingen die hebben geleverd, hebben wel complex-gegevens geleverd maar geen (volledige) achtergrondgegevens per tuinder. Voor die zes verenigingen is de leeftijdsopbouw geschat op basis van a) de leeftijdsopbouw uit de vorige meting 2016 en b) de waargenomen gemiddelde verschuiving in leeftijdsopbouw bij verenigingen die zowel in 2016 als in 2020 hebben aangeleverd. Op vergelijkbare wijze is voor deze verenigingen het actuele aandeel tuinders geschat dat woonachtig is in Rotterdam.

Voor de 12 verenigingen die niet hadden aangeleverd (45 minus 33) heeft SVIN het actuele aanbod (aantallen tuinen) doorgegeven aan OBI. De overige ontbrekende gegevens (leeftijdsopbouw, beschikbaar/leegstaand, wachtlijst) zijn geschat op basis van a) gegevens uit de vorige meting 2016 en b) waargenomen trends bij de verenigingen die zowel in 2016 als in 2020 hebben aangeleverd.

Tijdens het verwerken van de gegevens werd duidelijk dat er naast de 45 verenigingen van de adressenlijst van SVIN nog een complex met nutstuinen is. Dit complex is (nog) niet overgenomen door de SVIN maar in beheer bij de gemeente. Het gaat om complex Lindensingel in gebied Hilleegersberg-Schiebroek. Het zijn rechtstreekse verhuringen door de gemeente aan de tuinders. Volgens de gemeentelijke informatie betreft het 50 tuinen, waarvan 33 verhuurd. Door verzakkingen en schaduwrijke plekken zijn circa 15 nutstuinen niet beschikbaar. Het resterende deel is matig/voldoende. Op dit moment wordt bij de gemeente nagedacht over de toekomst van het complex.

Voor complex Lindensingel heeft OBI het actuele aanbod (aantallen tuinen totaal, leegstaand, in bruikleen) aangehouden zoals hierboven vermeld. De leeftijdsopbouw is geschat op basis van a) gegevens uit de vorige meting 2016 en b) waargenomen trends bij de verenigingen die zowel in 2016 als in 2020 hebben aangeleverd.

Na bovengenoemde bewerkingen heeft huidige meting in totaal betrekking op 45 tuinverenigingen met complexen en ook nog één complex waarvoor (nog) geen vereniging is gevormd. In totaal gaat het om 5.262 tuinen, waarvan 4.523 verblijfs-tuinen en 739 nutstuinen.

Ten opzichte van de meting in 2016 zijn er 51 minder tuinen en dat is het saldo van 120 minder nutstuinen en 69 meer verblijfstuinen. Dit heeft (onder andere) te maken met het volgende.

Op de linker Maasoever:

- Nutstuinvereniging Keyenburg in gebied Charlois telde 23 nutstuinen in 2016. Deze zijn opgezegd en dus niet meer in beheer bij Vastgoed. Locatie wordt nu gebruikt voor tiny houses.
- NTV Vrijlandsingel in gebied Feijenoord, 48 nutstuinen in 2016. In 2021 wordt het complex overgedragen aan SVIN en in bruikleen gegeven aan een nieuwe vereniging, Smeetslandsedijk, opgericht in juni 2020. Deze vereniging heeft ervoor gekozen een aantal tuinen op te delen. Eind 2020 telde het complex 59 nutstuinen.

Op de rechter Maasoever:

- Bij NTV In de Luwte is tussen 2016 en 2020 het aantal tuinen afgenomen van 135 naar 74. Emailbericht SVIN bevestigt dit: "Er is een gedeelte opgeofferd voor de aanleg van de verbindingsweg A13-A16".
- Bij ATV Terbregge speelt ook de aanleg van de verbindingsweg A13-A16. Hier is het opgegeven aantal tuinen echter vergelijkbaar met de meting 2016 (respectievelijk 84 en 79)
- ATV Overschie huurt het complex Molensingel rechtstreeks van de gemeente, dus geen bruikleen via SVIN. In 2017 is een allonge getekend waarmee dit complex in de S&C compensatieportefeuille is opgenomen.
- Gegevenslevering VTV De Tochten 136 tuinen (76 verblijfs en 60 nuts) dat zijn er 22 meer dan in 2016 (totaal 114)
- 33 nutstuinen op der rechter Maasoever zijn momenteel niet geschikt om in bruikleen te geven aan een tuinder, omdat er eerst onderhoud nodig is (bijvoorbeeld vanwege wateroverlast, verzakking of anderszins).

Hieronder volgt een uitgebreide beschrijving van de werkwijze bij het opstellen van de toekomstscenario's

Stap 1: prognose vraag Rotterdamse verblijfstuinders

Voor de prognose van de vraag naar verblijfstuinen door Rotterdammers in 2030, wordt gebruik gemaakt van de volgende gegevens:

- geboortjaar van de tuinders en indicatie woongemeente Rotterdam "ja" of "nee" (uit de ledenbestanden)
- aantal tuinen in bruikleen door tuinders (uit het geaggregeerde bestand per complex)
- wachtlijst-aantallen (uit het geaggregeerde bestand per complex)
- de huishoudenpopulatie in Rotterdam op 1-1-2021 (OBI statistiek)
- verwachte huishoudenpopulatie in Rotterdam in 2030 (gemeentelijke bevolkingsprognose)

De gegevens voor de bepaling van het aantal Rotterdamse verblijfstuinders zijn afkomstig uit de ledenbestanden (leeftijd en indicatie woongemeente) en uit het geaggregeerde bestand per complex (aantal tuinen in bruikleen). Dit aantal is vervolgens verdeeld naar leeftijd op basis van de leeftijdsverdeling van de verblijfstuinders wonend in Rotterdam.

De gegevens voor de wachtlijst verblijfstuinen zijn afkomstig uit het geaggregeerde bestand per complex. Aangenomen is dat de leeftijdsverdeling op de wachtlijsten hetzelfde is als voor de verblijfstuinders wonend in Rotterdam.

De vraag van Rotterdamse verblijfstuinders wordt bepaald door het aantal Rotterdamse verblijfstuinders en de wachtlijst verblijfstuinen bij elkaar op te tellen.

Een belangrijke aanname is, dat de vraag samenhangt met de leeftijdklasse waartoe een huishouden behoort. De leeftijdsverdeling van de vraag kan daarmee gerelateerd worden aan die van de totale Rotterdamse huishoudenpopulatie, zie de kolom "vraagpercentage".

Toepassing van de vraagpercentages op de verwachte huishoudenpopulatie 2030 leidt tot de verwachte vraag van Rotterdamse verblijfstuinders in 2030. De totale vraag wordt geschat op iets minder dan 5.700 verblijfstuinen, zie uiterst rechtse kolom in Tabel 2.5 in de hoofdttekst.

Stap 2: Bepaling mogelijke toekomstig overschot/tekort

In deze stap wordt de totale toekomstige vraag vergeleken met het verwachte aantal verblijfstuinen in 2030.

De vraag van Rotterdamse tuinders in 2030 is in stap 1 geraamd op 5.700. Als we veronderstellen dat het aantal niet-Rotterdamse verblijfstuinders in 2030 even groot is als in 2020/21, dan gaat het om een kleine 600 personen. De totale vraag naar Rotterdamse verblijfstuinen in 2030 komt daarmee op 6.200.

In 2021 zijn er zo'n 4.500 verblijfstuinen. Als we aannemen dat dit getal ook voor 2030 geldt, dan is er een mogelijk toekomstig tekort van 1.700 verblijfstuinen in 2030 ($6.200 - 4.500 = 1.700$).

Stap 3: verwacht tekort afzetten tegen de verwachte trend in animo

Het hierboven berekende tekortcijfer is een direct gevolg van de verwachte huishoudenontwikkeling volgens de gemeentelijke prognose. Immers, alle andere grootheden zijn constant verondersteld.

Het totale vraagpercentage uit Tabel 2.5 kan ook worden aangeduid als de huidige animo voor verblijfstuinieren onder Rotterdamse huishoudens. Voor de jaren 2002, 2003, 2009 en 2016 zijn deze percentages ook beschikbaar, waardoor we een historische trend kunnen weergeven. Zie Tabel 4.1.

Tabel 4.1. Animo ontwikkeling

meting	vraag van Rotterdamse verblijfs-tuinders	huishoudens Rotterdam	animo
	(a)	(b)	(c=a/b)
2002	5.079	283.134	1,8%
2003	4.350	298.856	1,5%
2009	3.899	291.625	1,3%
2016	4.059	315.984	1,3%
2020/21	5.280	326.697	1,6%

Uit Tabel 4.1 blijkt dat de totale animo in 2020/21 1,6 procent bedraagt, dat is 0,3 procentpunt meer dan vorige meting in 2016. Of dit de komende negen jaren (t/m 2030) ook zo blijft, valt eigenlijk niet te voorspellen. Om toch enig zicht te krijgen in de consequenties die een verandering in animo-percentages heeft op de geraamde vraag, zijn in onderstaande tabel enkele scenario's uitgewerkt.

Tabel 4.2. Prognose vraag van Rotterdamse verblijfs-tuinders in 2030 op basis van veranderingen animo

leeftijd	afname animo van 2,5% per jaar	afname animo van 1,5% per jaar	gelijkblijvende animo	toename animo van 1,5% per jaar	toename animo van 2,5% per jaar
0-24jr	33	36	41	47	51
25-34jr	243	266	304	346	378
35-44jr	553	605	691	788	860
45-64jr	1994	2182	2493	2843	3101
65-79jr	1308	1431	1635	1865	2034
80jreo	404	442	505	576	629
totaal	4.535	4.961	5.668	6.465	7.052

Vershil met gelijk-blijvende animo	-1.133	-707	0	797	1.384
---	--------	------	---	-----	-------

De middelste kolom geeft de vraag zoals berekend in Tabel 2.5: het animopercentage blijft stabiel en bedraagt in 2030 nog steeds zo'n 1,6%. De totale vraag in 2030 was hierboven al geschat op ongeveer 4.400 verblijfstuinen. Als we de animo vanaf 2016 jaarlijks laten afnemen met 2,5 procent (linker kolom) dan komt de totale geschatte vraag in 2025 uit op zo'n 3.500 verblijfstuinen, dat zijn er dus 900 minder dan bij gelijkblijvende animo. Als we de animo jaarlijks laten toenemen met 2,5 procent (rechter kolom) dan komt de totale geschatte vraag uit op bijna 5.500 verblijfstuinen, dat zijn er dus zo'n 1.100 meer dan bij gelijkblijvende animo.

In stap 2 was het tekort in 2030 berekend zo'n 1.700 verblijfstuinen. Dit is bij (vrijwel) gelijk blijvende animo van 1,6 procent. Bij een animo-afname van jaarlijks 2,5% zou het tekort 1.100 kleiner zijn, namelijk iets minder dan 600 verblijfstuinen. Bij een animo-toename van 2,5 procent per jaar (scenario "hoog") zou het tekort in 2030 juist groter zijn, namelijk bijna 3.100 verblijfstuinen (1.700 + 1.384)

5 bijlage: aanbiedingsbrief

Gemeente Rotterdam

Retouradres: Postbus 6375, 3002 AN Rotterdam

Onderwerp:
Behoeftte-onderzoek gemeente
Rotterdam

Bezoekadres: De Rotterdam
Wilhelminakade 17a, Rotterdam
Postadres: Postbus 6575
3002 AN Rotterdam
Internet: rotterdam.nl
Van: Henk de Kok
Telefoon:
E-mail: h.c.dekok@rotterdam.nl

Datum: 21 december 2020

Re:

Geachte bestuur,

In 2001 is de nota 'Tuinparken in Rotterdam' vastgesteld door de gemeenteraad. Het gemeentebestuur heeft bij de behandeling van deze nota de uitspraak gedaan dat de behoefte aan volkstuinen dient te worden gemonitord.

De Monitor Volkstuinen is bedoeld om enerzijds verschuivingen in vraag en aanbod aan volkstuinen in Rotterdam in kaart te brengen en anderzijds om inzicht te krijgen in de verwachte vraag naar volkstuinen in Rotterdam in de toekomst.

De bedoeling is dat de metingen voor de monitor ongeveer eens in de vijf jaar worden herhaald. In 2002 is de monitor als een pilot ontwikkeld en daarna herhaald in 2003, 2009 en 2016. Het is dus al bijna 5 jaar geleden dat de vorige monitor is gehouden en het is tijd voor een nieuwe monitor.

Daarom bieden wij u als bestuur een vragenlijst aan in de vorm van 2 Excel werkbladen. Het eerste Excel bestand dient voor informatie over de achtergrondgegevens van de tuinders. Het tweede Excel bestand dient voor gegevens over het volkstuincomplex.

Om de verwerking van de gegevens te vereenvoudigen verzoeken wij u dan u ook vriendelijk uitsluitend deze 2 bestanden te gebruiken.

Wij verzoeken beide Excel bestanden voor **7 januari 2021** in te vullen en per e-mail te retourneren aan m.hoppesteijn@Rotterdam.nl.

Format – achtergrondgegevens per tuinder – 2020 dient u te gebruiken voor het aanleveren voor de gegevens van de aangesloten leden per **1 januari 2020**. De gevraagde gegevens voldoen aan de privacywetgeving (AVR)

Format - gegevens volkstuincomplex - 2020 dient u te gebruiken voor het aanleveren van de algemene gegevens van uw volkstuincomplex.

Blad: 2/2
Datum: december 2020

Nadat alle gegevens zijn ontvangen zullen deze door het onderzoeksbureau van de gemeente worden verwerkt. De verwachting is dat de uitkomsten medio mei bekend zullen zijn.

Wij danken u bij voorbaat voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet

H.C. de Kok
Projectleider afdeling Vastgoed

6 bijlage: format aangeleverde gegevens

Format voor achtergrondgegevens per tuinder:

geboortejaar woonachtig in Rotterdam? nutstuin of verblijfstuin vereniging

voorbeeld:

1928	ja	verblijfstuin	Naam vereniging
1964	ja	nutstuin	Naam vereniging
1939	nee	verblijfstuin	Naam vereniging
1963	ja	verblijfstuin	Naam vereniging
etcetera			

geboortejaar woonachtig in Rotterdam? nutstuin of verblijfstuin vereniging

in te vullen:

Format voor gegevens volkstuintuincomplex:

Peildatum 1 januari 2020	kolom C	kolom D	kolom E	kolom F	kolom G	kolom H	kolom I	kolom J	kolom K	kolom L	kolom M	kolom N	kolom O	kolom P	kolom Q	kolom R	kolom S	kolom T	kolom U	kolom V	kolom W
	naam vereniging	verblijfstuinen	nutstuinen	verhuurde verblijfstuinen	verhuurde nutstuinen	beschikbare verblijfstuinen	beschikbare nutstuinen	leegstaande verblijfstuinen	leegstaande nutstuinen	wachtlijst verblijfstuin	wachtlijst nutstuin	onverhuurbare verblijfstuin	onverhuurbare nutstuin	inschrijvingen2016	inschrijvingen2017	inschrijvingen2018	inschrijvingen2019	opzeggingen2016	opzeggingen2017	opzeggingen2018	opzeggingen2019
in te vullen regel =>																					

- gevraagd in kolom C : naam van uw vereniging
 D, E : Aantal te verhuren tuinen op uw complex op 1 januari 2020
 F, G : Aantal verhuurde tuinen op uw complex op 1 januari 2020
 H, I : Aantal beschikbare tuinen (zie definitie onderstaand) op uw complex, op 1 januari 2020
 J, K : Aantal leegstaande tuinen (zie definitie onderstaand) op uw complex, op 1 januari 2020
 L, M : Aantal mensen op wachtlijst voor een tuin op uw complex. Let op: er mogen geen mensen op de wachtlijst staan die al een tuin huren EN een persoon op de wachtlijst mag slechts 1 x voorkomen
 N, O : Aantal onverhuurbare tuinen op uw complex
 P t/m S : Aantal inschrijvingen in het betreffende kalenderjaar
 T t/m W : Aantal opzeggingen in het betreffende kalenderjaar

Het totaal van de kolommen F, H, J en N is gelijk aan kolom D, het aantal te verhuren VERBLIJFstuinen op uw complex

Het totaal van de kolommen G, I, K en O is gelijk aan kolom E, het aantal te verhuren NUTstuinen op uw complex

Verblijfstuin Op verblijfstuinen staat een huisje waar overnachting in het seizoen is toegestaan en er worden veelal zowel groenten als siergewassen verbouwd

Nutstuin Op nutstuinen worden (vrijwel) geheel groenten verbouwd. Er is geen huisje met overnachtingsmogelijkheid.

Beschikbare tuin Tuin waarvan het lidmaatschap van de gebruiker overeenkomstig de statuten en reglementen is opgezegd, maar waarvan het huisje nog moet worden verkocht aan een nieuw (kandidaat)lid.

Leegstaand Tuin, waarvoor geen lid, partner of direct nabestaande in de zin van de statuten en reglementen aangesproken cq verantwoordelijk kan worden gesteld voor het nakomen van de verplichtingen voortvloeiende uit het lidmaatschap en waar niet direct een opvolgend (kandidaat)lid voor gevonden kan worden. Oorzaken van leegstand zijn o.a. overlijden, geen vaste woon- of verblijfplaats, vertrek met onbekende bestemming.

7 bijlage: reacties bij aangeleverde gegevens

Hieronder een geanonimiseerd overzicht van de reacties.

“Hierbij stuur ik u de gevraagde gegevens, voor zover ik die heb, omdat ik het belangrijk vind te laten zien hoeveel behoefte er is aan volkstuinen in Rotterdam.

Leegstand is er bij ... nooit geweest, de wachttijd voor een tuin is de afgelopen jaren ca. 5-10 jaar geweest.

Daarbij wil ik nog aanvullen dat de wachtlijst gesloten is wegens een teveel aan belangstelling. Er melden zich ieder jaar 10-15 geïnteresseerden, maar gemiddeld komt er maar 1 tuin per jaar beschikbaar. (de peiljaren 2016-2019 geven een wat vertekend beeld, in de periode daarvoor kwamen er minder tuinen vrij).”

“De leden vermeld in de tweede excellijst, woonachtig buiten de gemeente Rotterdam, hebben hun tuin gehuurd voordat de regel gold dat men binnen de gemeente woonachtig moesten zijn, of zijn verhuisd tijdens het lidmaatschap. De wachtlijst is begin 2020 gesloten wegens het grote aantal inschrijvingen/wachtenden.”

“Bijgaand zend ik u wellicht ten overvloede een recent nieuwsbericht van Rijnmondnieuws toe, dat in het kader van uw onderzoek van belang kan zijn.”

“Het huidige bestuur is in 2019 aangetreden. De administratie van onze vereniging was, wat nu blijkt, niet helemaal op orde. Het huidige bestuur is met een inhaalslag bezig. Van de jaren 2016 en 2017 kunnen wij op deze korte termijn geen opgave verstrekken, omdat de gevraagde gegevens niet voorhanden zijn.

Voor aanvullende vragen kunt U ons telefonisch bereiken”

“Hierbij wil ik wel de volgende kanttekeningen plaatsen:

De monitoringsgegevens per 1 januari 2020 zijn niet meer geheel representatief voor begin 2021. Als gevolg van de coronamaatregelen is er voor het eerst een omvangrijke wachtlijst ontstaan van mensen, die graag een tuin willen. Nu, per 9 januari 2021, staan er 23 gegadigden op de wachtlijst voor een verblijfstuin 9 voor een nutstuin. Gezien het verwachte verloop van de coronacrisis in de komende maanden zullen deze wachtlijsten waarschijnlijk dit jaar verder gaan groeien. Verder kunt u uit de monitoringslijst afleiden dat in de afgelopen jaren alle tuinen steeds zijn verhuurd. Als er een tuin vrijkwam, was er meestal binnen een maand een nieuwe huurder.”

Ik heb nog even zitten kijken maar aan het begin van 2020 hadden we 150 mensen op de wachtlijst staan en aan het eind van 2020 waren dat er 273. Daarbij aangetekend dat we in november even gestopt zijn met mensen toevoegen aangezien de lijst al best lang is

We zien een sterke aanwas van hippe twintigers.

Eind vorig jaar kregen wij bericht van de gemeente dat ons complex misschien gehalveerd gaat worden. U begrijpt vast wel dat wij vanaf dat moment een enorme drukte op ons af hebben gekregen.

Het nieuwe bestuur waar ik deel van uitmaak is in 2017 begonnen. Vandaar dat ik de gegevens van voor 2017 niet kan verstrekken.

Ik ben erg geïnteresseerd in de rapportage. Kan ik die ontvangen zodra gereed?

Bij de bestanden wil ik twee opmerkingen plaatsen:

1. *Wij hebben al jaren een wachtlijst. Meestal is deze 'op slot'. Want omdat maar ca 20 tuinen/jaar van huurder wisselen, heeft een wachtlijst met meer dan 100 mensen geen zin. Als het aantal wachtenden onder de 50 daalt, halen we 't slot er af en hebben we binnen 1 maand weer meer dan 100 wachtenden. Hier uit blijkt de enorme behoefte aan volkstuinen in Rotterdam Noord. En we merken: deze is door corona niet afgenomen. Integendeel!*

2. *Een klein deel van onze leden woont niet in Rotterdam. Ons beleid is: iedereen die lid wordt van onze vereniging woont in gemeente Rotterdam. Als iemand - bijvoorbeeld vanwege een scheiding - verhuist naar een andere gemeente dan kan hij/zij de tuin aanhouden.*

Sommige tuinen zijn in gebruik bij meerdere personen, maar enkel het lid dat zich bij de vereniging heeft ingeschreven, is opgenomen in onze administratie.

"Wij kunnen u vast mededelen dat de wachtlijsten zijn geëxplodeerd gedurende 2020.

Wekelijks ontvangen wij diverse verzoeken en aanmeldingen. Wij hebben als bestuur intern hierdoor organisatorische keuzes moeten maken en de wachtlijst nu ook gemaximaliseerd.

Er zijn zeer veel redenen om interesse te hebben in een volkstuin maar de Lockdown- maatregelen hebben zeker een bijdrage geleverd aan de immense toeloop en interesse.

Het aantal kandidaten-leden overstijgt het aantal volkstuinen al gedurende jaren en dit lijkt alleen maar exponentieel toe te nemen.

Wij kijken dan ook uit naar de conclusies van het onderzoeksbureau en worden heel graag op de hoogte gehouden."

"Let op dat wij maximaal twintig aspirant leden op onze wachtlijst plaatsen. Niet omdat we er niet veel meer zouden kunnen hebben, maar omdat wij vinden dat we onze aspiranten wat moeten bieden voor het tientje dat ze jaarlijks bijdragen.

Met zo'n klein aantal zijn we ervan verzekerd dat iedereen de aandacht krijgt die nodig is en tenminste jaarlijks een kijkdag bezoekt en zo het complex en de vereniging leert kennen. Hiermee voorkomen we een mismatch van verwachtingen.

Gemiddeld staan mensen zo minder dan twee jaar op de wachtlijst. Tien van de vijftien aspiranten die nu op onze wachtlijst staan, hebben zich in 2020 ingeschreven. Ik heb geen gegevens meer van de mensen die langer geleden op onze wachtlijst stonden, maar het gros heeft bij ons een tuin gekregen. Aan het eind van de maand voeren we online een gesprek met vijf mogelijk nieuwe aspiranten.

We zijn benieuwd naar de uitkomsten van je onderzoek, hoewel we op basis van onze eigen ervaringen en kennis weinig verrassingen verwachten. Volkstuinen zijn erg gewild onder alle leeftijdsgroepen en in alle sociale lagen van de bevolking. Wij houden onze vereniging graag zo divers mogelijk en werken daarom met een maximale prijs voor huisjes."

Kennis voor een sterk Rotterdams beleid

Onderzoek en Business Intelligence is een afdeling binnen de gemeente Rotterdam. De afdeling verzamelt informatie en doet onderzoek voor het maken en uitvoeren van beleid door de gemeente Rotterdam. Het onderzoek gaat over onderwerpen als gezondheid, zorg, onderwijs, reïntegratie, demografie, ruimtelijke ordening en veiligheid. Soms is de gemeentelijke organisatie het onderwerp, vaker gaat het over de stad en haar bewoners. Het doel is steeds om met deze verzamelde kennis het beleid en de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren.

Auteur Marco Hoppesteijn

[Rotterdam.nl](https://rotterdam.nl)

